

Ara mateix

El poema sembla dir-nos que prenguem una determinació, que fem un cop de cap i ens decidim

A la secció *La llibreta de Miquel Martí i Pol*, (<http://www.catorze.cat/grans/temes/1114/llibreta/miquel/marti/pol>) feta a Catorze amb la col·laboració de la Fundació Miquel Martí i Pol (<http://miquelmartipol.cat/>) i la Diputació de Barcelona (<http://www.diba.cat/ca>), cada mes publicarem un document que fins ara ha estat inèdit: un poema seu original (amb la seva lletra o la de la seva màquina d'escriure, amb els seus matisos fets a mà, amb el color del paper vell), que ens permetrà entrar a l'espai més íntim del poeta: el lloc des d'on mirava i escrivia el món i la vida. Per submergir-nos-hi encara més, Montse Caralt, directora de la fundació del poeta de Roda de Ter, ens explica en quin context van néixer els versos.

ARA MATEIX

Ara mateix enfilo aquesta agulla
amb el fil d'un propòsit que no dic
i em poso a apedaçar. Cap dels prodigis
que anunciaven taumaturgs insignes
no s'ha complert, i els anys passen de pressa.
De res a poc, i sempre amb vent de cara,
quin llarg camí d'angoixa i de silencis.
I som on som; més val saber-ho i dir-ho
i assentar els peus en terra i proclamar-nos
hereus d'un temps de dubtes i renúncies
en què els sorolls ofeguen les paraules
i amb molts miralls mig estraferem la vida.
De res no ens val l'enyor o la complanta,
ni el toc de displicent malenconia
que ens posem per jersei o per corbata
quan sortim al carrer. Tenim a penes
el que tenim i prou: l'espai d'història
concreta que ens pertoca, i un minúscul
territori per viure-la. Posem-nos
dempeus altra vegada i que se senti
la veu de tots solemnement i clara.
Cridem qui som i que tothom ho escolti.
I en acabat, que cadascú es vesteixi
com bonament li plagui, i via fora!
que tot està per fer i tot és possible.

R. 2.4.80

Troblem el poema al recull *L'àmbit de tots els àmbits*, publicat per primera vegada l'any 1981 a Barcelona per Edicions del Mall. Com podeu veure al mecanoscrit original, el text apareix datat a Roda de Ter («R.») el dia 2 d'abril de 1980. Era un dimecres.

L'ara mateix del 1980

El poema ens situa en el present més pròxim al poeta, l'any 1980. Però al mateix temps ens fa prendre consciència de la nostra actualitat immediata. Un *Ara mateix* escrit fa gairebé quaranta anys que marcava un horitzó col·lectiu i una determinació: "Cridem qui som i que tothom ho escolti". Sense embuts, sense retrets i amb gull i estima comunal.

Quin era aquell present que li va fer escriure *L'àmbit de tots els àmbits*? El territori, el país. L'àmbit de tots els àmbits és l'expressió per definir "l'espai d'història/ concreta que ens pertoca, i un mínuscul/ territori per viure-la". Aquell present era el del final del franquisme, amb la mort del dictador -feia cinc anys-, i amb la Constitució espanyola aprovada per les Corts Generals l'any 1978. Una constitució que, com diu el títol preliminar, havia de vetllar pel que anunciava: "La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció".

L'any 1980 era un moment de recuperació política, de sanejament d'un sistema amb un poble que acabava de girar l'esquena a una dictadura, i d'un temps esperançador perquè en endavant hi havia la idea de "normalització" i de recobriment d'uns drets per a Catalunya que el règim havia malmès. Tanmateix (ai, tanmateix!), què s'esperava de la incipient etapa? Canvis, canvis immediats que no arribaven i que van portar el poeta a escriure aquest text (si no era així, per què la necessitat d'un poema reivindicatiu com aquest?).

A *Ara mateix* Miquel Martí i Pol es posava a "apedaçar" i apel·lava a la responsabilitat de tots. "Cap dels prodigis que anunciaven taumaturgs insignes no s'ha complert". Així doncs, cap dels esdeveniments extraordinaris que anunciaven alguns -insignes-, no s'han complert! "I els anys passen de pressa". Ho reconeix: "I som on som; més val saber-ho i dir-ho". Som a l'*Ara mateix*. El poema sembla dir-nos que prenguem una determinació, que fem un cop de cap i ens decidim, perquè és "l'espai d'història concreta que ens pertoca": assentem els peus a terra i proclamem-nos "hereus d'un temps de dubtes i renúncies en què els sorolls ofeguen les paraules i amb molts miralls mig estrafem la vida". Tot això és el que ha passat (dubtes i renúncies). Amb tot, l'ara mateix és ple d'energia, de força i d'impuls perquè "tot està per fer i tot és possible", i el futur era, i és, esperançador i carregat de bons auguris: "Posem-nos dempeus altra vegada i que se senti/ la veu de tots solemnement i clara./ Cridem qui som i que tothom ho escolti".

Miquel Martí i Pol s'havia posicionat a favor dels Països Catalans, sobretot pel que fa a la preservació dels drets culturals i lingüístics del poble. L'entrada a la democràcia era un repte i calia ser conscient dels fenòmens socials. Aquesta era la realitat que l'envoltava.

L'agulla de Salvador Espriu

A *L'àmbit de tots els àmbits* el lector trobarà un pròleg de Salvador Espriu (<http://www.catorze.cat/noticies/etiqueta/Salvador+Espriu>) escrit el juny de 1981, en què diu: "El poeta, en enunciar el seu disseny, quasi el seu ?programa?, enfila amb una reflexiva pressa una agulla, que una mà seva ens mostra, amb el fil d'un propòsit que amb un bri d'ironia diu que no ens diu, i es posa a apedaçar tota la nostra roba nacional, que prou que de veres ho necessitaria. Sí, tot està per fer i qui sap si sempre ho estarà".

El llegat

El llegat Miquel Martí i Pol és propietat de la Diputació de Barcelona (<http://www.diba.cat/ca>) i gestionat per la Fundació Miquel Martí i Pol (<http://miquelmartiipol.cat/>). Es conserva a l'espai Miquel Martí i Pol de la Biblioteca Bac de Roda de Ter.

Montse Caralt (una de tantes interpretacions).

Foto: Foto: Miquel Martí i Pol a La Blava. Final dels anys 80. Fotografia: FMMP